

LBRIS | We know
books
mircea băduț

secundarium

(proze)

EuroPress
GROUP
București, 2024

Euterpiene

„Are we a rock band or what?”

Iarăși ne sfădim: cântăm pentru propria plăcere, sau am vrea să vindem muzică? Un laitmotiv al ultimelor noastre întâlniri, ce revine tot mai provocator, mai autoironic, dar și un pic jenant.

Artur, primul chitarist, spune repede că face muzică doar pentru încântarea proprie, iar când îl vedem pierdut în solouri – fie ele alternate cu prelungi grifuri pătimăse, ori cu mângâieri onirice de corzi combinate cu flageolete – ne lăsăm și noi convinși de asta. (Dar știm și că n-ar putea trăi fără fețele noastre pline de admirație când îl vedem lansat, frenetic ori solemn, în acel rai de simțire al chitariștilor.) Anka, bateristul trupei, mărturisește că i-ar prinde bine să putem scoate albume, să ținem concerte. Tobele, neavând o situație financiară relaxată, ar cam bubui și pentru bani. (De altfel, noi am avea nevoie de Anka mai degrabă la orgă, pe care o stăpânește binișor, însă lui i s-a pus pata pe tobe. Nu ne opunem, ne simțim prea bine împreună, așa cum suntem.) Miguel are argumente interesante și pro și contra... El este, să zic așa, „liantul afon al trupei”; uneori execută clape simple, alteori chitară solo sau

chiar bass. E totodată „inginerul de sunet”, în sensul că și-a luat ca răspundere conectarea și funcționarea electronicelor, experimentând uneori și diverse adaosuri de efecte sonore. (Deși muzicalmente e acceptabil, ca om ni se pare uneori greu de „asimilat”, mai ales când nu se abține să (ne) fie moralist. Însă ne priește pentru dese provocări intelectuale pe care ni le ridică, și uneori pentru micile bucăți melodice pe care le compune cu forța simplității.) Ar mai fi și Niels, la chitară-bass, care oscilează indecis în controversa aceasta, și care – atunci când poate fi prezent la întâlnirile noastre muzicale (și asta nu-i prea des) – ne asigură un bass obsesiv, dens, ca sugestie de *Level 42*, un ritm de frecvențe joase capabile să inducă ascultătorului sentimentul de levitație pe o planetă cu un *g* strivitor.

Pe mine (eu sunt Greg, vocalistul principal și chitaristul secund al formației) aproape că mă amuză argumentările pe tema „facem muzică pentru plăcerea noastră, sau pentru a-i delecta pe alții?”. Parcă n-aș vrea să ajungem de-acum la o hotărâre. Suntem o trupă de rock tânără, deși ne cunoaștem între noi de multcel; și ne armonizăm destul de bine, dacă nu prin similitudine atunci prin complementaritate.

Deși când ne întâlnim mai cântăm uneori și piese rock consacrate (mărturisindu-ne astfel admirația, ori testându-ne îndemânarea), ne-am propus (printr-un acord mai degrabă tacit) să ne concentrăm pe compoziții proprii, din care am strâns câteva. Iar pe scenă, adică să concertăm, am ajuns doar accidental.

Stilul nostru? Aici ar fi loc de-o altă dezbatere, dar subiectul nu ne tulbură prea tare. Pe de o parte, pentru că – deși apreciem împreună ce e bun în mai multe genuri – avem totuși fiecare preferințe conturate diferit:

hard-rock, jazz-rock, rock-progresiv, fusion; preferințe pe care le angajăm personal în ceea ce compunem sau în acompaniamentul instrumental. (Apropo de stiluri și legături! Vi-l imaginați cumva pe Jimi Hendrix evoluând în Alan Parsons Project? Sau pe Robert Fripp în Iron Maiden?) Pe de altă parte, cred că opțiunea delimitării stilistice ar trebui să o secondeze pe cea privind destinația muzicii: câtă vreme cântăm pentru noi, diversitatea ne prinde chiar bine, e revigorantă; pe când ieșirea pe piață s-ar recomanda să fie susținută de un stil conturat, inconfundabil.

Deocamdată muzica noastră eclectică seamănă (stilistic vorbind) când cu Rush, când cu Mike Oldfield, când cu Jethro Tull. Aduce uneori a Marillion, uneori a Pro Musica, alteori a Queen. Piese sunt instrumentate substanțial, iar pe unele le-am construit atât de orchestrale încât părțile vocale apar doar ca antract odihnitor (ca vocea lui Vai, sau a lui Clapton). Dar avem și piese cu text bun, pe care le păstrăm pur și simplu pentru că ne place mesajul, piese în care melodia este deopotrivă inspirată și cuminte (și în care eu scot la iveală vocea „mentală”, ce amintește cunoscătorilor de Jeff Lynne), iar instrumentația e prezentă doar cât să nu devieze atenția ascultătorului de la ideile din text.

Trupa se adună o dată la trei-patru (uneori șase-șapte) zile, fie în sufrageria lui Miguel, fie în depozitul meu, fie în garajul lui Artur (aici fiind și cea mai completă dotare de instrumente, amplificatoare, mixere și echipamente de înregistrare). Pe ansamblu, cheful nostru de lucru fluctuează după cum se recompune de fiecare dată amalgamul de stări subiective. Dacă nu rezonăm destul de intens la primele schimburi de glume și idei (aproape ritualice), atunci eșuăm într-o repetiție instrumentală scurtă, în care doar ne exersăm armonizarea. Însă dacă

provocările reușesc, reacția pozitivă hrănește și amplifică starea de spirit, și atunci fie asamblăm o compoziție nouă, fie îmbogățim în timp real aranjamentul muzical al vreunei compoziții recente (se adaugă un riff, o solistică, sau poate un arpeggiu în contrapunct; eventual chiar un *bridge*, adică un subrefren ce amplifică dramatismul muzicii).

Un cântec de-al nostru se construiește astfel: unul dintre noi vine cu o idee muzicală concepută „de-acasă”, pe care o prezintă grupului, iar ceilalți (dacă o simt meritorie) încearcă să o asimileze, să o transpună pe instrument, îmbogățind-o sau chiar continuând-o. Alteori ideea se naște în chiar timpul reuniunii, din experimente de fraze muzicale pe care le facem în atmosfera trupei.

Însă lucrurile stau așa – aparent bine așezate – doar dintr-o perspectivă teoretică, idealizată, pentru că realitatea ultimelor luni n-a fost generoasă. De multcel n-am mai compus nimic, și de curând am început să ne-o cam reproșăm între noi. Chestiune alimentând, firesc dar nu neapărat constructiv, chestiunea „destinației muzicii”, a viitorului nostru ca trupă.

Așa se face că, până la urmă, impacientat de stagnarea creativă a grupului, Miguel – omul cu idei – ne-a propus un experiment interesant. „Ce se-ntâmplă cu un campion de tenis dacă nu atinge racheta timp de o lună de zile? Deși forma sa fizică – ca viteză sau rafinament – probabil că scade, pofta de joc îi crește așa de mult încât revenirea pe teren îl va stimula să joace cum n-a mai jucat niciodată!” Da, mai toți observaserăm că, atunci când se întâmplă să treacă prea mult timp fără să punem mâna pe chitară sau pe clapă, prima atingere a instrumentului ajunge ușor la scânteii. Așa că am

acceptat „pariul” acesta. Urma să ne reunim după o lună de „privațiune muzicală”!

Acum nu trebuie să vă-nchipuiți cine știe ce dramă în această abținere instrumentală: majoritatea avem și alte preocupări (serviciu, studii, societate), așa că timpul poate trece și fără cazne.

*

Ne-am întâlnit devreme în garaj. La început, uitându-mă analitic la colegii de trupă, lucrurile mi-au părut neschimbate. Doar m-a amuzat un pic stângăcia cu care ne-am „cuplat” la instrumentele de care postisem atât. Apoi chitara m-a absorbit în vibrația ei și nu i-am mai văzut pe ceilalți. Au trecut multe zeci de secunde până să-mi amintesc de ei, să mă conectez la sunetele lor. Însă, odată regăsindu-i, m-am armonizat intens cu pasiunea lor.

Și ne-am pomenit ajunși repede la acea excitare prielnică construcțiilor muzicale. Miguel avusese dreptate: ne simțeam ca electrizați la atingerea instrumentelor, la ascultarea sunetelor produse, la împletirea de armonii. Curând, o cavalcadă de senzații sonore, de idei muzicale, ne-a prins în vârtejul ei. Lucrurile se legau ca niciodată, treceam nu doar generoși peste inerentele gafe instrumentale, dar chiar ne-am trezit că le exploatăm creativ, sincopele generând inedite schimbări de ritm, iar disonanțele întreșându-se în septimi ori în alte derivate progresive. Ne bucuram de starea aceasta, ne drogăm cu ea, ne-o stimulăm reciproc, și astfel melodiile se încheau inspirate, dar și suculente. Ne-am trezit nu după mult timp că tocmai construisem trei melodii mai bune

decât tot ceea ce creasem până atunci. Am luat o primă pauză, am glumit, ne-am înțeles aproape din priviri să continuăm astăzi chiar de-ar fi să dureze toată noaptea. Simțeam că suntem într-o pasă grozavă. Chiar evocam în glumă formații celebre care au reușit să înregistreze un album LP într-o singură zi. Așa că ne-am reșezat la instrumente, iar după o primă compoziție mai lentă, însă inspirată până în ceruri, și care ne ieșise aproape din prima încercare, am trecut spre melodii tot mai ritmate. Caruselul sonor repornise, iar noi eram din ce în ce mai prinși de febra creatoare.

Până spre dimineață am dat gata o duzină de cântece, care aproape că ne speriau cât de bune ieșiseră. Ne simțeam ca niște zei. Creasem practic un album de muzică rock dintr-odată. Ne ziceam că va rezulta un succes de genul celui avut de Europe cu „Final countdown”, sau de Alphaville cu „Forever Young”. Melodiile – deși compuse în vechea noastră manieră, adică prin idei muzicale venite și completate de (la) mai mulți – semănau și nu semănau cu ceea ce produseseam anterior. Avusese Miguel ideea acestui „experiment psihologic”, însă creditul nu se revărsa asupra lui: pe măsura construirii cântecelor fiecare dintre noi pusese idei pe care toți le simțisem ca fiind excelente. O creație de grup, așa cum nu crezusem niciunul că-i posibilă, deși poate că o visasem cu toții.

Ajuns acasă și încercând să adorm, într-un efort analitic, m-am întrebat dacă nu cumva doar ni se păruse, luați de val, că ceea ce am compus în acea zi-și-noapte este de nivel înalt. Chiar mi-am impus să mă detașez de toate acestea, pentru a le putea judeca a doua zi mai realist. Aplicam deci o tactică a desprinderii similară celei propuse de Miguel.

Mai mult, a doua zi ne-am sfătuit telefonic să mai interpunem încă o zi până la momentul confruntării cu materialul creat și înregistrat în acea nebunie.

Așa că ne-am reunit după două zile, cu ideea de a analiza mai pe îndelete ceea ce făcusem. Am pornit audiția înregistrării având cam toți privirile în podea, însă după primele fraze muzicale ne-am ridicat capetele căutându-ne reciproc ochii. Și astfel, cu spiritul încordat, am ascultat toată melodia. Chiar ieșise nespus de bine! La fel și următoarea, și cealaltă – de-abia mai aveam exclamații și gesturi de admirație –, până la finalul materialului înregistrat. Și nu doar că erau melodii inspirate și bine realizate, dar foarte rar am găsit porțiuni în care aranjamentul orchestral mai necesita retușări.

„Hat-trick-ul acesta cere un răgaz de planificare”, ne-am zis. Era acolo material pentru un disc mare, pe care îl puteam finaliza destul de repede. Ne-am așezat deci la masă cu intenția să creionăm fazele ce le avem de parcurs pentru scoaterea albumului. Și asta pentru că eram toți deodată convinși că rezultase o muzică cu care putem avea succes chiar și pe piața mondială.

Zilele ce au urmat au fost – să zic așa – liniare: am trimis înregistrări câtorva case de discuri mari, am obținut rapid un contract de la una dintre ele, am preparat versiunile finale ale melodiilor, ne-am pregătit pentru turneele de promovare. Desigur, toate acestea, prin felul lor, ne-au cam schimbat viața, însă noi mergeam înainte, încurajați de calitatea produsului muzical.

Eram în mijlocul pregătirilor – finisarea instrumentației mergea bine, adică se cam încheia, iar Artur se imagina un Malmsteen gata să „incendieze” publicul – când a căzut cerul. Aproape discret a căzut. Începuse

promovarea albumului – album planificat să apară peste două săptămâni – din care deja se difuza intens a doua piesă. Atunci, pentru că *heavy-rotation*-ul avea efect centrifug până în cele străinătăți, am primit un e-mail prin care ni se reproșa stângaci că melodia ar fi identică cu „Let it spring” a grupului S*, grup de care eu nu auzisem. Inițial am fost tentat să ignor, trecând ca peste oricare din glumele și răutățile mărunte din jur (că doar „lucrurile au importanța pe care le-o acorzi”), însă mi-am zis că ar fi mai prudent să verific totuși. L-am chemat pe Miguel (aici exigența lui etică putea fi utilă) și i-am zis că trebuie să vedem ce-i cu această presupusă încălcare a drepturilor de autor. (Iar celorlalți din trupă nu le-am spus nimic.) Desigur că lui nu-i erau deloc străine problemele copyright-ului, așa că, speriat de implicații, s-a lansat imediat în căutări pe un terminal de InfoNet, tatonând astfel lumea cea mare. (Însă credeți că prin rețeaua mondială găsiți orice?... Aș! Încercați să dați de melodiile grupului Amazing Blondel, o muzică admirabilă de-altfel!...) N-a găsit nimic nici despre „Let it spring” și nici despre formația S*. Însă am avut atunci ocazia să văd în acțiune inteligența lui tenace: neobținând rezultate prin interogare directă, a schimbat tactica, pornind căutările prin InfoNet nu după cuvinte-cheie, ci după expresii care „încercuiu” semantic subiectul vizat. A durat ceva timp, dar până la urmă aflam că, într-adevăr, un grup australian ar fi avut un album conținând și melodia respectivă. Însă nici o șansă de a obține mai multe date, ori vreun fragment muzical. Totuși, peste noapte – o noapte lungă și amăruie –, Miguel a găsit prin rețea adresa unui magazin obscur din Marea Britanie unde s-ar mai găsi discul respectiv.

Fiind hotărât să rezolv problema aceasta (care de acum amenința să devină critică), și totodată fiind singurul din

grup care-și permitea să finanțeze o astfel de călătorie, am pornit de-ndată într-acolo. Au fost și ceva peripeții lingvistice și cartografice până am dat de magazinul acela, iar apoi – imediat ce am ascultat discul (am cumpărat de-acolo ultimele exemplare) – am telefonat în țară, casei de discuri, să sisteze producția albumului nostru până când mă întorc și până ce analizăm situația.

Situație ce părea tot mai albastră. Nu doar că melodia „Let it spring” era supărător de identică cu melodia noastră (mai puțin detalii din timbrul sonor al instrumentelor), dar toate melodiile acelui album S* se regăseau și pe albumul nostru. Și în cam aceeași ordine.

Întors în oraș după câteva zile, i-am convocat și pe ceilalți din trupă și le-am prezentat problema. În afara lui Miguel (care avusese timp să se obișnuiască cu ideea), tuturor situația le-a părut imposibilă. Ne aduceam aminte în detaliu cum decurseseră lucrurile în acea zi de mare inspirație: toți participasem cu idei muzicale, deci nu putea fi vorba de plagiere!

– Poate ne-au rămas melodiile în subconștient, de pe undeva?

– Cum?! Așa, la tot grupul, deși niciunul dintre noi nu și le amintește?! În plus, avem fiecare propria educație muzicală...

– Lucrurile sunt ceva mai complicate; și un pic mai confuze! le-am zis. Chiar înainte de a lua avionul spre casă, cum gândurile mă tot asediau în așteptarea din aeroport, mi-am zis să aflu data, anul apariției albumului S*. Am căutat pe coperta discului și apoi – din ce în ce mai contrariat – pe disc. Și așa am constatat că specificația de copyright, ©, nu apare nicăieri!

– Am scăpat! aproape că a țipat Miguel. Nu ne pot da în judecată!

– Da, în privința asta am scăpat. Însă atunci mi-a trecut prin minte că poate nu a fost simplă omisiune. În fond, cine ar uita să-și protejeze drepturile de autor?... Așa că pe loc am renunțat la avion și am decis să mai rămân, să încerc să aflu mai multe de acolo.

Nu prea știam cum să procedez, însă în cele ce au urmat am avut și un dram de noroc. În biblioteca centrală am găsit o enciclopedie de muzică rock, foarte meticuloasă și relativ recentă, o enciclopedie a cărei autoare locuia chiar în Londra. Și pesemne că acea autoare nu mai ieșise de mult din casă, pentru că – la telefon – a părut încântată să se întâlnească cu mine, un străin interesat de lucrarea ei.

„Probabil că misterioasa formație S* nu apare în enciclopedie pentru că «nu atinsese masa critică»”, mi-a spus scriitoarea când ne-am întâlnit, la un ceai. Nu-și amintea de ea, însă mi-a propus să o caut totuși în imensa cutie de lemn în care adunase ordonat fișele de notițe pe baza cărora alcătuiseră enciclopedia. Și după câteva ore, ajuns în podul casei scriitoarei, chiar găseam, la indexul respectiv, fișa căutată.

Aflam cumva, din notele acelea scurte, că numele formației S* ar fi putut ajunge în panteonul muzicii rock chiar de la primul lor album, singurul de altfel, dar asta numai dacă nu ar fi decis să îl retragă de pe piață la doar câteva zile după lansare...

(14 ianuarie 2007)